

**Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Навчально-науковий юридичний інститут**

Кохан Н.В.

**Актуальні проблеми трудового права:
методичні вказівки для підготовки до семінарських занять
здобувачів денної форми навчання
другого рівня вищої освіти магістр,
спеціальності 081 Право**

Івано-Франківськ, 2024

Рецензенти:

Кернякевич-Танасійчук Юлія Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри судочинства Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника;

Мороз Галина Василівна - кандидат юридичних наук, доцент кафедри трудового, екологічного та аграрного права Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника;

Кохан Н. В. Актуальні проблеми трудового права : методичні вказівки для підготовки до семінарських занять здобувачів денної форми навчання другого рівня вищої освіти магістр, спеціальності 081 Право. Івано-Франківськ : Навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2024. 35с.

Методичні вказівки для підготовки до семінарських занять розроблені на основі ОПП «Право» другого (магістерського) рівня та навчального плану Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Методичні вказівки містять теми та коротку анотацію до них, питання, які виносяться для обговорення на семінарському занятті, а також комплекс практичних завдань для кращого засвоєння здобувачами отриманих теоретичних знань, перелік нормативних актів та наукової літератури, яка може використовуватися здобувачами як при підготовці до заняття, так й при написанні курсової (наукової) роботи.

Зміст

1. ПЕРЕДМОВА	4
2. Методичні вказівки для підготовки до семінарських занять	6
Тема № 1 Загально-теоретичні проблеми трудового права України.....	6
Тема № 2 Міжнародно-правове регулювання трудових правовідносин.....	8
Тема № 3 Правове забезпечення зайнятості населення і працевлаштування.....	10
Тема № 4 Проблеми правового регулювання трудового договору.....	12
Тема № 5 Проблеми правового регулювання робочого часу і часу відпочинку	15
Тема № 6 Проблеми правового регулювання оплати праці та її нормування. Гарантії та компенсації.....	18
Тема № 7 Проблеми правового забезпечення трудової дисципліни.....	20
Тема № 8 Проблеми правового регулювання матеріальної відповідальності сторін трудового договору	22
Тема № 9 Проблеми правового регулювання трудових спорів	25

ПЕРЕДМОВА

Актуальні проблеми трудового права України є освітньою компонентою, яка посідає центральне місце в системі юридичної освіти та правозастосовної практики. Її релевантність у сучасних умовах зумовлена об'єктивною необхідністю глибокого та всебічного аналізу законодавчого регулювання, науки та трансформаційних процесів, які відбуваються у сфері праці та зайнятості як на національному, так і на глобальному рівнях, задля забезпечення належної реалізації особою свого права на працю.

Актуальність навчальної дисципліни визначається низкою системних чинників:

По-перше, **глобалізаційні та євроінтеграційні процеси** вимагають гармонізації національного трудового законодавства з міжнародними соціальними стандартами, нормами права Європейського Союзу, судової практики ЄСПЛ. Це спричиняє постійне оновлення нормативно-правової бази та потребує ґрунтовного дослідження колізійних норм, імплементації міжнародних конвенцій та директив.

По-друге, **технологічний прогрес та цифровізація економіки** генерують нові виклики для традиційних інститутів трудового права. Поява нетипових форм зайнятості (дистанційна робота, фріланс, платформна зайнятість), розвиток гіга-економіки, а також використання штучного інтелекту та робототехніки у виробничих процесах зумовлюють необхідність переосмислення фундаментальних понять трудового права, таких як "працівник", "роботодавець", "трудоий договір", "робочий час".

По-третє, **соціально-економічні та демографічні зміни** в Україні, зокрема міграційні процеси, зміни у структурі ринку праці, необхідність забезпечення гідної праці та соціального захисту, актуалізують питання дотримання трудових прав, ефективності механізмів колективно-договірного регулювання та вдосконалення системи вирішення трудових спорів.

Навчальна дисципліна передбачає ознайомлення із загальнотеоретичними правовими поняттями та категоріями; формування системного розуміння актуальних проблем, що виникають у сфері трудових відносин в сучасних умовах; розвиток здатності до критичного аналізу чинного законодавства, доктринальних підходів та судової практики; розвиток вміння до самостійної пошукової, науково-дослідної роботи, аналізу новітніх тенденцій у трудовому праві та обґрунтування власної позиції щодо дискусійних питань.

З цією метою, згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні:

знати: основні загальнотеоретичні поняття загальної і особливої частини; коло суспільних відносин, що входять до сфери регулювання трудового права; методи регулювання трудових та тісно пов'язаних з ними відносин; коло суб'єктів трудових відносин; джерела законодавства України про працю розуміти їхній зміст, уміти застосовувати їх у конкретній життєвій ситуації; головну мету норм трудового законодавства; основні інститути трудового права; механізм виникнення, зміни та припинення трудових відносин; права та обов'язки суб'єктів трудового права й трудового правовідношення зокрема; засоби регулювання та захисту при порушенні діючого трудового законодавства, а також умови колективного договору, трудового договору, контракту; способи захисту порушеного права на працю; порядок та правову технологію розгляду трудових спорів, включаючи норми міжнародного правового регулювання.

вміти: орієнтуватися у системі норм трудового права; пояснити та застосувати у конкретній ситуації діюче законодавство про працю; розрізняти відносини, що регулюються трудовим правом, від відносин, які регулюються іншими галузями права і давати правову оцінку такому розмежуванню; давати правильну юридичну кваліфікацію конкретним трудовим відносинам; аналізувати і узагальнювати законодавчі акти та вивчений матеріал; застосовувати юридично грамотні та обґрунтовані рішення по реалізації норм трудового права в практичній діяльності; володіти змістом трудових правовідносин, які виражають юридичні права і обов'язки суб'єктів трудових правовідносин; розробляти та виконувати проекти колективних договорів, трудових договорів, контрактів та інших локальних соціально-правових документів; пропагувати законодавство України про працю для прискорення побудови України як правової держави.

Основою для підготовки до семінарських (практичних) занять є такі навчальні підручники та посібники, які є загальними для всіх тем, а саме:

1. Болотіна Н.Б. Трудове право України. Підручник Київ: Знання, 2008. 860с.
2. Бойко М.Д., Хазін М.А. Трудове право України. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 400с.
3. Бутинська Р. Я., Мокрицька Н. П. Трудове право України : Навчальний посібник. Львів : «Галицька видавнича спілка», 2022. 312 с.
<file:///C:/Users/kohan/Desktop/%D0%9A%D0%9D%D0%98%D0%93%D0%98%20%D0%A2%D0%A0%D0%A3%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B5/%D0%91%D1%83%D1%82%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%9C%D0%BE%D0%BA%D1%80%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%A2%D1%80%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B5%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8,%202022.pdf>
4. Венедіктов С.В. Трудове право України. Підручник. Київ «Видавництво Людмила», 2021. 216 с.
5. Іншин М.І. Трудове право України. Підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 600с.
6. Іванов Ю.Ф., Іванова М.В. Трудове право України. Навчальний посібник. Київ: Правова Єдність редакція юридичних видань, 2020. 442с.
7. Мельник К.Ю. Трудове право України. Підручник. Харків: Діса плюс, 2017. 480с.
8. Прилипка С.М., Ярошенко О.М. Трудове право. Посібник для підготовки до іспиту. Харків: Право, 2019. 192с.
9. Трудове право України. Академічний курс. Підручник. Київ: Ін Юре, 2018. 544с.
10. Трудове право України. Відпов. Редактор Г.І. Чанишева Г.І. Практикум. Харків: ТОВ «Одісей», 2008. 304с.
11. Трудове право України. Академічний курс. Підручник. За заг. ред. Пилипенка П.Д. 5-те вид., переробл. і доп. Київ: Ін Юре, 2020. 552с.
12. Трудове право України: підручник. За заг. ред. М.І. Іншина, В.Л. Костюка. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 593с.
13. Трудове право України. Підручник. За заг. ред. М.І. Іншина, В.Л. Костюка, В.П. Мельника. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 472с.
14. Трудове право України. Підручник. За заг ред. проф. О.М. Ярошенка. Харків, 2022. 376с.
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/07/27/Trudove.pravo.Ukrayiny.26.07.2022.pdf>
15. Трудове право (в схемах та визначеннях) : Навчальний посібник. За заг. ред. Коваленко А. В., Юнін О. С., Савельєва М. О. та ін. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2017. 166с.
<http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/492/3/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%B7%20%D0%A2%D0%9F%20%D1%81%D1%85%D0%B5%D0%BC%D0%B8%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82.pdf>

У методичних вказівках для підготовки до семінарських (практичних) занять до тем, які виносяться на розгляд на семінарські заняття подається коротка анотація теми, детальний перелік питань, які виносяться на обговорення на занятті, перелік контрольних питань, які передбачають конкретизацію основних положень теми, і практичні завдання до теми, а також літературу для глибшого та всебічного опанування певної теми.

Підготовка до семінарських занять не вимагає від здобувачів переписування в зошит положень із підручників, однак для належних, обґрунтованих відповідей в зошит здобувачами можуть вказуватись номери статей чи посилання на певний нормативний акт, положення. Разом з тим, здобувач може скласти план відповіді на кожне питання теми для полегшеної відповіді.

Проте, у письмовому вигляді здобувач повинен виконувати практичні завдання із зазначенням теми, що вивчається. Письмове невиконання практичних завдань, означає незадовільну підготовку здобувача до заняття, що тягне за собою незадовільну оцінку за семінарському занятті.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ
Змістовий модуль 1. Актуальні проблеми загальної частини трудового права

Тема 1 Загально-теоретичні проблеми трудового права України

Трудове право України є провідною галуззю, за допомогою якої, особа реалізує своє право на працю. Даною галуззю регулюється сукупність трудових відносин працівників із роботодавцями, а також інші відносини (що тісно пов'язані з трудовими), встановлюються права й обов'язки в галузі праці, відповідальність у разі їх порушення. Складовими такого вивчення є дослідження трудового права як галузі права, науки, системи законодавства, актуальних проблем загальної та особливої частини галуззі.

Окремого дослідження потребує питання предмету та методу трудового права, адже саме через них можна відобразити особливості даної галузі права. Досліджуючи функції та принципи права, слід приділити увагу тенденціям розвитку трудового права.

Трудові відносини виникають на підставі вольових дій між конкретними суб'єктами і мають конкретний зміст. Їх особливістю є те, що вони є результатом впливу не лише державних нормативно-правових актів, а й результатом договірно-правових актів – актів соціального партнерства, які містять норми права, ухвалені соціальними партнерами у межах наданих їм повноважень.

Вивчаючи дану тему, здобувачі повинні приділити значну увагу поняттю правовідносин та їх ознакам, через які відображаються особливості трудових правовідносин і проводиться відмежування трудового права від інших галузей права. Окрема увага повинна приділятися підставам виникнення, зміни та припинення правовідносин.

Перелік питань, які виносяться на обговорення:

1. Право на працю як одне з фундаментальних прав людини. Тлумачення права на працю.
2. Правове регулювання відносин, що становлять предмет трудового права.
3. Метод трудового права, його ознаки та їх закріплення в нормах права.
4. Принципи трудового права та їх закріплення у нормах права.
5. Трудові правовідносини. Ознаки трудових правовідносин.
6. Суб'єкти трудових правовідносин. Актуальні проблеми поняття суб'єктів трудових правовідносин.
 - 6.1. Працівники як суб'єкти трудових правовідносин.
 - 6.2. Роботодавці як суб'єкти трудових правовідносин.
7. Особливості правового регулювання трудових правовідносин у період воєнного стану.

Контрольні питання:

1. Як тлумачить Конституційний Суд України право на працю?
2. Які правовідносини складають предмет трудового права?
3. У чому виявляються особливості методу трудового права ?
4. Які основні функції виконує трудове право?
5. Межі правомірності обмеження трудових прав?

Література:

Підручники:

1. Пилипенко П.Д. Проблеми теорії трудового права. Монографія. Львів, Національний ун-т імені Івана Франка. 1999. 214с.
https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/MONOGRAFIJ_2010/PILIPENKO_1999.pdf
2. Трудове право України. Підручник. За ред. проф. О. М. Ярошенко. Харків: Вид-во 2022. 376 с.

<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2022/07/27/Trudove.pravo.Ukrayiny.26.07.2022.pdf>

3. Пилипенко П.Д. Підстави виникнення індивідуальних трудових правовідносин. К.: Т-во "Знання", КОО, 2003. 146с. <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi45/0035100.pdf>

Додаткова література:

Лукаш С.С. Проблеми й прогалини у трудовому законодавстві України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. Серія Право. Випуск 53. Том 1. С. 148-151. <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/36627fe3-f3c3-46b2-b966-7add05a38d3f/content>

Гетьманцева Н. Д. Становлення і розвиток трудового права як прояв єдності приватних і публічних засад. *Науково-практичний журнал «Теорія і практика інтелектуальної власності»*. № 4 (102). 2018 р. С. 83-92.

Дибань М.П. Особливості формування трудового законодавства: історично-правовий аспект. *Юридичний вісник*. 2020. №2 (55). С. 123-128. http://www.law.nau.edu.ua/images/Nauka/Naukovij_jurnal/2020/2-55/19.pdf

Дмитрієв О.В., Ядута Д.О. Щодо питання про єдність і диференціацію у правовому регулюванні праці. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. № 6. Том 1. С.60-64. http://www.nvppp.in.ua/vip/2020/6/tom_1/13.pdf

Жернаков В. В. Теоретичні та практичні проблеми формування і реалізації права на гідну працю. *Право і суспільство*. 2018. № 5, ч. 1. С. 101–104. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/16162/1/Zernakov_101-104.pdf

Єрмоєнко В. В. Принципи трудового права в аспекті правозастосування. *Право та інновації*. 2016. № 1. С. 122–131. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11299/1/Eryomenko_122-131.pdf

Єрмоєнко В. В., І. П. Гоцкалюк *Форми реалізації права на працю у трудовому праві. Право та інновації*. 2019. № 3. С. 35–46. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/17336/1/YEROMENKO_35-46.pdf

Конопельцева О. О. Заборона необґрунтованої відмови у прийнятті на роботу як юридична гарантія реалізації права на працю. *Порівняльне-аналітичне право*. 2016. № 1. С. 151–154. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11744/3/Konopeltseva_151-154.pdf

Конопельцева О.О. Заборона примусової праці як принцип трудового права. *Право та інновації*. 2017. № 2 (18). С. 98-104. <http://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Konopeltseva18.pdf>

Мокрицька Н. Про поняття форми реалізації права на працю. *Юридична Україна*. 2010. №4. Ст. 91-95.

Пилипенко О.В., Кичко А.М. Мобінг як проблема трудового права. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2021. № 3. С.50-53. <http://www.nvppp.in.ua/vip/2021/3/12.pdf>

Прокопчук Н.Р. Основні тенденції реформування трудових відносин в умовах воєнного стану. *Новий трудовий договір. Науковий вісник публічного та приватного права*. 2022. Випуск 5. С. 61-65. <http://www.nvppp.in.ua/vip/2022/5/10.pdf>

Серєда О. Г. Вплив трудового контракту на виникнення, зміну та припинення трудових правовідносин. Підстави припинення трудового контракту: теоретико-прикладний дискурс : Монографія. М-во науки і освіти України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого ; за заг ред. О. М. Ярошенко. Харків : Юрайт, 2024. С. 33–45. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/19991/1/Sereda_33-45.pdf

Созавідал А.К., Боднар О.С. Щодо дискримінаційних проявів у сфері трудових відносин. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2022. Випуск 1. С. 75-81. <http://www.nvppp.in.ua/vip/2022/1/12.pdf>

Серєда О. Г. Реалізація права на працю в умовах євроінтеграції України. *Право та інновації*. 2016. № 1. С. 73-80. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11296/1/Sereda_73-80.pdf

Ярошенко О. М. Проблеми забезпечення конституційного права громадян на достатній життєвий рівень. *Проблеми законності : зб. наук. пр.* Харків, 2019. Вип. 145. С. 106–117. <https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/16680/1/Yaroshenko-106-117.pdf>

Ярошенко О. М., Вапнярчук Н. М. Правове забезпечення принципу гендерної рівності у сфері реалізації права на працю в Україні. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/20000/1/Yaroshenko_352-367.pdf

Ярошенко О. М. Правове забезпечення принципу гендерної рівності у сфері реалізації права на працю в Україні = Legal security of the principle of gender equality in the field of implementation of the right to work in Ukraine. EU labor law: decent work and expansion of institutional capacity for sustainable development : Scientific monograph. Riga, 2023. P. 352–367.

Yaroshenko O. M., Lutsenko O. Ye., Ivchuk Yu. Yu. GENDER EQUALITY IN LABOUR RELATIONS: EUROPEAN APPROACH. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/19998/1/Yaroshenko_334-351.pdf

Нормативно-правові акти:

Конституція України від 28.06.1996р.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

Кодекс Законів про Працю України від 10.12.1971р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

Науково-практичний коментар до законодавства України про працю. В.Г. Ротань, І.В. Зуб. <https://legalexpert.in.ua/komkodeks/kzot.html>

Про практику застосування Конституції України при здійсненні правосуддя: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 1 листопада 1996р. №9.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-96>

Тема2 Міжнародно-правове регулювання трудових правовідносин

Міжнародне трудове право є частиною міжнародного захисту прав людини, і більше того, саме міжнародне трудове право поклало початок становленню інституту захисту прав людини у міжнародному праві. Таким чином, вивчаючи дану тему, необхідно визначити суб'єкти міжнародно-правового регулювання праці та порядок його здійснення. Значну увагу потрібно приділити основоположним актам, які закріплюють міжнародні стандарти праці і видані МОП, Радою Європи, ЄС, європейській судовій практиці.

Вивчаючи дану тему на підставі аналізу міжнародних актів, необхідно визначити рівень забезпеченості права на працю іноземців на території України та громадян України за кордоном.

Перелік питань, які виносяться на обговорення:

1. Міжнародно-правове трактування права на працю.
2. Принципи міжнародно-правового регулювання праці.
3. Міжнародні соціальні стандарти праці, які закріплені в Європейській соціальній хартії (переглянутій).
4. Тимчасовий захист, як процедура надання міжнародного захисту.
5. Трудові права громадян України за кордоном.
6. Трудові права іноземців на території України.

Контрольні питання:

1. Назвіть особливості міжнародно-правового регулювання праці.
2. Назвіть принципи міжнародно-правового регулювання праці, які є основоположними у КЗпПУ.
3. Чи співпадає тлумачення права на працю у міжнародних актах та КЗпПУ?
4. Яким законом регулюються трудові права іноземців на території України?
5. Що таке колізійні прив'язки та які колізійні прив'язки використовуються при врегулюванні трудових правовідносин?

Практичне завдання:

1. Визначте, які права гарантуються громадянам України, в межах тимчасового захисту?

Література:

Фединяк Г. С. Міжнародне приватне право : підруч. Київ : Атака, 2005. 544с.
Гармонізація трудового законодавства України із законодавством Європейського Союзу: Монографія. Відп. ред. Н.М. Хуторян. Київ, 2008. 304 с.
Довгерт А. С. Правове регулювання міжнародних трудових відносин : Навчальний посіб. Київ : НМК ВО, 1992. 248с.

Грекова М. Визначення поняття та ознак міжнародних трудових стандартів. *Право України*. 2008 № 4. Ст.50.

Грекова Марина Поняття та зміст міжнародно-правового регулювання відносин у сфері праці. *Юридична Україна* 2012. - №11. Ст. 110.

Козін С.М. Міжнародний захист як вид захисту трудових прав мігрантів. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. № 3. Том 2. С. 42-46.
<http://www.nvppp.in.ua/vip/2020/3-2/9.pdf>

Костюк В. Міжнародні акти як джерело трудового права. *Право України*. 1999. №11. С.97-100.

Кончар П. Європейська соціальна хартія – один із двох основних інструментів захисту прав людини в Європі. *Право України*. 2010 № 10. Ст.119.

Кузьменко В.В. Особливості судових прецедентів міжнародних судів як джерела трудового права. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. № 3. Том 2. С. 47-52
<http://www.nvppp.in.ua/vip/2020/3-2/10.pdf>

Марина Якименко. Реалізація міжнародних трудових стандартів у проекті Трудового кодексу України. *Юридична Україна*. 2007. №2. Ст. 53.

Нормативно-правові акти:

Конституція України від 28.06.1996р.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

Кодекс Законів про Працю України від 10.12.1971р.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

Науково-практичний коментар до законодавства України про працю. В.Г. Ротань, І.В. Зуб. <https://legalexpert.in.ua/komkodeks/kzot.html>

Про міжнародні договори України : Закон України від 29.06.2004 року.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>

Про міжнародне приватне право : Закон України від 23.06.2005 року.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15>

Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 № 1629-IV.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>

Конвенція МОП №105 Про скасування примусової праці.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_013

Конвенція МОП №2 Про безробіття. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_143

Конвенція МОП №158 Про припинення трудових відносин з ініціативи підприємця.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_005

Конвенція МОП №29 Про примусову або обов'язкову працю.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_136

Конвенція МОП №111 Про дискримінацію в галузі праці й занять.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_161

Конвенція МОП N 158 про припинення трудових відносин з ініціативи роботодавця 1982 року https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_005#Text

Європейська соціальна хартія (переглянута). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062

Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004

Загальна декларація прав людини. Схвалена Генеральною асамблеєю ООН 10 грудня 1948 року https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015

До використання:

ООН <https://www.undp.org/> <https://www.undp.org/uk/ukraine>

МОП <https://www.ilo.org/uk/about-ilo>

Рада Європи <https://www.coe.int/web/portal/home> <https://www.coe.int/uk/web/kyiv>

ЄС https://european-union.europa.eu/contact-eu_uk

Європейський суд з прав людини. <https://www.echr.coe.int/hudoc-database-ukr>
[https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22sort%22:\[%22kupdate%20Descending%22\],\[%22documentcollectionid%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22sort%22:[%22kupdate%20Descending%22],[%22documentcollectionid%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]})

Практика ЄСПЛ. Український аспект. <https://www.echr.com.ua/rishennia-espl/>

Мінюст <https://minjust.gov.ua/m/rishennya-schodo-ukraini-vineseni-evropeyskim-sudom-z-prav-lyudini>

Тема3 Правове забезпечення зайнятості населення і працевлаштування

Із прийняттям Закону України «Про зайнятість населення» та Закону України «Про професійний розвиток працівників» питання працевлаштування навчання, підвищення кваліфікації та перекваліфікації виходить на новий рівень. Таким чином, використовуючи законодавчі акти, студентам слід дослідити державні гарантії права вибору зайнятості в Україні; провести порівняльний аналіз понять «працевлаштування» та «зайнятості»; встановити правові форми працевлаштування.

Окрему увагу слід приділити відносинам, які виникають при працевлаштуванні між особою, яка бажає вступити у трудові правовідносини, роботодавцем і державною службою зайнятості. Необхідно проаналізувати нестандартні форми зайнятості. Разом з тим, встановити права та обов'язки державної служби зайнятості.

Використовуючи вище згадані Закони України та КЗпП України слід провести порівняльний аналіз правового становища безробітного із Конвенцією МОП № 122 «Про політику в галузі зайнятості».

Перелік питань, які виносяться на обговорення:

1. Поняття зайнятості та працевлаштування. Форми працевлаштування.
2. Право на зайнятість та його визначеність у міжнародному та національному праві.
2. Основні права та державні гарантії у сфері зайнятості населення.
3. Нестандартні форми зайнятості. Нетипова зайнятість як проблема здійснення права на працю.
4. Зайняте населення його правові категорії.
5. Державна служба зайнятості. Її права та обов'язки.
6. Організаційно-правові основи забезпечення зайнятості та працевлаштування громадян.
7. Застосування праці іноземців та осіб без громадянства в Україні.
8. Посередництво у сфері зайнятості населення.

Контрольні питання:

1. Як співвідносяться між собою поняття: «зайнятість», «працевлаштування»?
2. Які державні гарантії передбачені законодавством у сфері зайнятості?
3. Які категорії осіб можуть бути визнані безробітними?
4. Визначте правові форми працевлаштування?
5. Які категорії зайнятого населення встановлює законодавство?

Практичне завдання:

1. Визначте, чи в однаковій мірі право на зайнятість для іноземців, які постійно проживають на території країни та ті, які тимчасово перебувають на території України гарантоване в однаковій мірі? З посиланням на норму Закону.

2. Вкажіть види соціальних послуг та заходів, які відповідно Закону «Про зайнятість населення» сприятимуть зайнятості населення?

Література:

Василенко П., Федоренко В. Зайнятість та соціальний захист населення від безробіття. У запитаннях і відповідях. Київ, 2011. 221с.

Волинець В.В., Занфірова Т.А., Іншин М.І Теоретичні та практичні проблеми реформування національного законодавства у сфері зайнятості населення: Навчальний посібник. Харків : Промарт, 2019. 408с.

Гусаров О.С. Проблеми правового регулювання нетипових видів зайнятості. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2023. № 3. С 50-55.
<http://www.nvppp.in.ua/vip/2023/3/8.pdf>

Буда Т.Й. Гнучкі і нестандартні форми зайнятості: соціальні вигоди та ризики. *Сталий розвиток економіки*. 2016. №2(31).
<https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/121459.pdf>

Остапенко Ю.О. Нетипова зайнятість як особлива проблема реалізації трудових прав працівників. *Юридична наука*. 2020. №4(106). С. 262-268. <https://journal-nam.com.ua/index.php/journal/article/view/261>

Чанишева Г.І. Соціальний захист у разі неповної зайнятості: стандарти Європейського Союзу та законодавство України. *Право України*. 2016. №8. С.40-46.

Шабанов Р. Право на зайнятість як суб'єктивне право громадян у сфері соціального захисту від безробіття. *Право України*. 2016. №8. С.63-70.

Шабанов Р.І. Еволюція ідеї про свободу праці і заборону примусової праці. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2021. № 4. С. 82-87.
<http://www.nvppp.in.ua/vip/2021/4/16.pdf>

Нормативно-правові акти:

Конституція України від 28.06.1996р.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

Кодекс Законів про Працю України від 10.12.1971р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

Науково-практичний коментар до законодавства України про працю. В.Г. Ротань, І.В. Зуб. <https://legalexpert.in.ua/komkodeks/kzot.html>

Про зайнятість населення: Закон України від 05.07. 2012 року.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>

Про професійний розвиток працівників: Закон України від 12.01.2012 року.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4312-17>

Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні : Закон України від від 21.03.1991 № 875-ХІІ. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12>

Генеральна Угода про регулювання основних принципів і норм реалізації соціально-економічної політики і трудових відносин в Україні на 2019-2021 роки : Укладена між КМУ і Федерацією Професійних Спілок України від 14.05.2019.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001120-19>

Порядок організації громадських та інших робіт тимчасового характеру : Затверджене постановою КМУ від 20.03.2013.-№175. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/175-2013-%D0%BF>

Про затвердження Порядку видачі ваучерів для підтримання конкурентоспроможності осіб на ринку праці : Постанова Кабінету Міністрів України від 20 березня 2013 р. № 207.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/207-2013-%D0%BF>

Про затвердження Порядку організації громадських та інших робіт тимчасового характеру : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2013 № 175 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/175-2013-%D0%BF#Text>

Про затвердження Порядку реєстрації, перереєстрації зареєстрованих безробітних та ведення обліку осіб, які шукають роботу : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 березня 2023 р. № 446 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/446-2023-%D0%BF#Text>

До використання:

Конфедерація роботодавців України https://employers.org.ua/page_2.htm

Національна тристороння соціально-економічна рада <https://ntser.gov.ua/profspilky/>

Змістовий модуль 2. Актуальні проблеми особливої частини трудового права

Тема 4 Проблеми правового регулювання трудового договору

Кожен громадянин має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується. Право на працю реалізується шляхом укладення трудового договору, який є основною, базовою формою виникнення трудових правовідносин.

Таким чином, досліджуючи дану тему слід приділити увагу поняттю, ознакам трудового договору, адже на їх підставі можливе відмежування трудового договору від суміжних цивільно-правових договорів. Порівнюючи класифікацію трудових договорів, яка подається КЗпП України та в науці трудового права, слід встановити особливості кожного виду трудового договору.

Розглядаючи зміст і форму трудового договору, необхідно встановити особливості застосування контрактної форми залучення до праці.

Аналізуючи проблеми реалізації права на працю, слід розглянути актуальні питання здійснення зміни істотних умов праці та актуальні проблеми припинення трудових відносин.

Вивчаючи порядок укладення трудового договору в усній і письмовій формах, окрему увагу слід приділити підставам та порядку зміни і припинення трудового договору. Визначити різницю між припиненням та розірванням трудового договору.

Перелік питань, які виносяться на обговорення:

1. Поняття та ознаки трудового договору, його відмежування від цивільно-правових договорів.
2. Види трудових договорів. Їх загальна характеристика.
3. Контракт, як особлива форма трудового договору.
4. Зміст і форма трудового договору.
5. Загальний порядок укладення трудового договору.
6. Зміна умов трудового договору: форми та порядок здійснення. Актуальні питання здійснення переведення, переміщення працівника, зміни істотних умов праці.
7. Припинення дії трудового договору: підстави та порядок здійснення.
8. Правове регулювання відсторонення працівника від роботи.

Контрольні питання:

1. За якими ознаками можна відмежувати трудовий договір від суміжних цивільно-правових договорів?
2. В чому полягають особливості контрактної форми залучення до праці?
3. Який порядок укладення трудового договору?
4. Які практичні проблеми зустрічаються при проведенні зміни істотних умов праці?
5. Хто може виступати третіми особами при розірванні трудового договору?

Практичне завдання:

1. Проаналізуйте судові рішення щодо: поновлення на роботі <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118203444>

відсторонення <https://reestr.court.gov.ua/Review/117849979>
звільнення <https://reestr.court.gov.ua/Review/117999189>
прогул, поважність причин <https://reestr.court.gov.ua/Review/119264868>
прогул <https://reestr.court.gov.ua/Review/114389837>
поновлення на роботі - <https://reestr.court.gov.ua/Review/120395369>
призупинення відносин через війну - <https://reestr.court.gov.ua/Review/119493697>
простій <https://reestr.court.gov.ua/Review/117933195>
розірвання трудового договору - <https://reestr.court.gov.ua/Review/123718411>
розірвання трудового договору, визнання повноважень припиненими, зобов'язання внести записи до трудової книжки + право на працю <https://reestr.court.gov.ua/Review/123808878>
види трудових договорів - <https://reestr.court.gov.ua/Review/108618993>
контракт- <https://reestr.court.gov.ua/Review/108794144>
звільнення за контрактом <https://reestr.court.gov.ua/Review/124492360>

Література:

Андрушко А., Андрушко А.В. Огляд судової практики вирішення трудових спорів при звільненні працівників за п.1 ст.40 КЗпП України. *Право України*. 2007 № 11. С.95-98.

Балюк М., Гончарова Г. Зміни в організації виробництва і праці та соціальне партнерство. *Право України*. 1996. №11. С.33-37.

Беркута Н. Види трудових договорів та їх регулювання у законодавстві про працю. *Право України*. 2006 № 12. С.59-61.

Вороніна Л. Сфера і порядок застосування контракту як особливої форми трудового договору. *Право України*. 1994. №11-12. С.32-34.

Гетьманцева Н.Д, Ірина І. Про деякі аспекти змісту трудового договору. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. №2. С.101-105.

Гончарова Г. С. Проблеми правового регулювання кваліфікаційних вимог до працівників при прийнятті на роботу. *Право та інновації*. 2017. № 2. С. 15–23. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/14277/1/Goncharova_Yushko_15-23.pdf

Дума О. О. Колізії, що виникають під час звільнення за п. 6 ст. 40 КЗпП України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Право. 2018. Вип. 49, т. 1. С. 214–217. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/16160/1/Duma_214-217.pdf

Журавель О. Д. Правове регулювання звільнення працівників за вчинення аморального проступку: історичний підхід. *Право та інновації*. 2016. № 1. С. 223–227. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11434/1/Guravel_223-227.pdf

Зеленський В.М. Припинення трудових відносин за угодою сторін: доцільність письмового оформлення згоди. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. № 1. С.96-100. <http://www.nvppp.in.ua/vip/2020/1/19.pdf>

Конопельцева О. О. Щодо співвідношення понять «припинення трудового договору», «розірвання трудового договору» та «звільнення». *Право та інновації*. 2018. № 2. С. 54–59. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/15598/1/Konopeltseva_54-59.pdf

Конопельцева О. О. Юридичнозначимі критерії для визначення переліку підстав припинення трудового контракту. Підстави припинення трудового контракту: теоретико-прикладний дискурс : монографія. М-во науки і освіти України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. За заг ред. О. М. Ярошенко. Харків : Юрайт, 2024. Гл. 2, § 2.2. С. 74–108. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/19993/1/Konopeltseva_74-108.pdf

Кохан Н. В. Актуальні проблеми впровадження гарантій, що забезпечують виникнення трудових правовідносин. *Юридична Україна* 2011. №10. С. 55-60.

Кохан Н. В. Правові проблеми реалізації гарантій, що забезпечують зміну трудових правовідносин. *Юридична Україна* 2012. №6. С. 62-66.

Кравцов Д. М. Підстави розірвання трудового договору за ініціативою роботодавця у разі порушення працівником своїх трудових обов'язків за проектом Трудового кодексу України. *Право та інновації*. 2017. № 2. С. 55–62. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/14205/1/Kravtsov_55-62.pdf

Лазор Н. Відмежування трудового договору від цивільних договорів. *Право України*. 1997. №12. С.85-86.

Лазор В В. Щодо відмітних ознак трудового договору. *Право України*. 1999. №11. С.80-82.

Луценко О. Є. Підстави припинення трудового контракту в системі підстав припинення трудового договору: значення, місце та специфіка. Підстави припинення трудового контракту: теоретико-прикладний дискурс : монографія. М-во науки і освіти України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого ; за заг ред. О. М. Ярошенко. Харків : Юрайт, 2024. Гл. 2, § 2.1. С. 46–74.
https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/19992/1/Lutsenko_46-74.pdf

Тангян О.О. Юридичні гарантії “еквівалентного захисту”, для працівників, які працюють за строковими трудовими договорами. Науковий вісник публічного та приватного права. 2020. № 3. Том 2. С.65-71. <http://www.nvppp.in.ua/vip/2020/3-2/13.pdf>

Трудовий контракт – спеціальний вид трудового договору. Підстави припинення трудового контракту: теоретико-прикладний дискус. За заг.ред. О.М.Ярошенко. 2023. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/19990/1/Yaroshenko_8-32.pdf

Цесарський Ф. А. Підстави і порядок розірвання трудового договору із керівником підприємства, установи, організації: шляхи вдосконалення. *Право та інновації*. 2018. № 2. С. 7–12. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/15597/1/Tsesarsky_7-12.pdf

Юшко А. Переведення чи зміна істотних умов праці? *Право України*. 1998. №5. С.68-73.

Ярошенко О. М. Зміст як визначальний чинник, зумовлюючий особливе місце трудового контракту в системі трудових договорів. Підстави припинення трудового контракту: теоретико-прикладний дискурс : монографія. М-во науки і освіти України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого ; за заг ред. О. М. Ярошенко. Харків : Юрайт, 2024. Гл. 1, § 1.1. С. 8–32. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/19990/1/Yaroshenko_8-32.pdf

Нормативно-правові акти:

Конституція України від 28.06.1996р.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

Конвенція МОП N 158 про припинення трудових відносин з ініціативи роботодавця 1982 року https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_005#Text

Кодекс Законів про Працю України від 10.12.1971р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

Науково-практичний коментар до законодавства України про працю. / В.Г. Ротань, І.В. Зуб. <https://legalexpert.in.ua/komkodeks/kzot.html>

Про професійний розвиток працівників: Закон України від 12.01.2012 року.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4312-17>

Класифікатор професій ДК 003:2010: Держспоживстандарт України Наказ від 28.07.2010р. № 327. . https://hrliga.com/docs/327_KP.htm

Про трудові книжки працівників: Постанова КМУ від 27.04.1993.- №301.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-93-%D0%BF>

Про упорядкування застосування контрактної форми трудового договору: постанова КМУ від 19.03.94.- № 170. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/170-94-%D0%BF>

Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві: Постанова КМУ від 17 квітня 2019 р. N 337.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF>

Інструкція про порядок ведення трудових книжок працівників : Наказ Міністерства праці України, Міністерства юстиції України, Міністерства соціального захисту населення України від 29.07.93 N 58. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0110-93>

Про умови праці тимчасових робітників і службовців : Указ Президії Верховної Ради СРСР від 24.09.1974 № 311-09. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0311400-74>

Про умови праці робітників і службовців, зайнятих на сезонних роботах : Указ Президії Верховної Ради СРСР від 24.09.1974 № 310-09. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0310400-74>

Список сезонних робіт і сезонних галузей : Постанова КМУ від 28.03.1997 № 278. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/278-97-%D0%BF>

Про порядок оплати тимчасового заступництва: Роз'яснення Держкомпраці СРСР і Секретаріату ВЦРПС від 29.12.1965 № 30/39. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0030400-65>

Положення про умови праці надомників : Постанова Держкомпраці СРСР і Секретаріату ВЦРПС від 29.09.1981р. № 275/17-99. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0275400-81>

Форма трудового договору між працівником і фізичною особою та Порядок реєстрації трудового договору між працівником і фізичною особою : Наказ Мін. Праці та соціальної політики від 08.06.2001р. №260. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0554-01>

- Гарантії працівників у разі ліквідації або реорганізації підприємства, установи, організації : Роз'яснення Міністерства юстиції України від 25.01.2011 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0017323-11>

- Порядок розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу : Роз'яснення Міністерства юстиції України від 01.02.2011 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0003323-11>

- Статус фізичної особи - підприємця: проблеми застосування законодавства : Роз'яснення Міністерства юстиції України від 14.01.2011 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0012323-11>

- Щодо виконання обов'язків тимчасово відсутнього працівника : Лист Міністерства праці та соціальної політики України від 19.04.2011 р. N 126/06/186-11. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0126772-11#o10>

Про практику розгляду судами трудових спорів : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 06.11.1992р. №9. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-92>

Тема5 Проблеми правового регулювання робочого часу і часу відпочинку.

Конкретна тривалість виконуваної працівником роботи вимірюється його робочим часом. Правове регулювання робочого часу має на меті, з одного боку, забезпечити виконання працівником необхідної міри праці, а з іншого – забезпечити охорону праці й право працівника на відпочинок.

Таким чином, вивчаючи дану тему необхідно зосередити увагу на нормативах робочого часу та ознаках, які відрізняють один вид робочого часу від іншого.

Достатню увагу слід приділити досліджуючи загальні і спеціальні режими робочого часу. Необхідно визначити особливості, що притаманні кожному режиму, і які нададуть змогу відмежувати один режим від іншого.

Щодо права працівника на відпочинок, то воно тісно пов'язане із обмеженням тривалості робочого часу. Дана гарантія закріплюється статтею 44 Конституції України: «Кожен, хто працює має право на відпочинок». Отже, у законодавстві встановлюються мінімальні державні стандарти і гарантії щодо забезпечення права працівника на відпочинок. Це право забезпечується наданням обідньої перерви, щоденного та щотижневого відпочинку, через вихідні, святкові та неробочі дні. Вивчаючи дану тему, необхідно визначити порядок встановлення таких видів відпочинку та правові гарантії забезпечення надання кожного виду відпочинку зокрема. Окрему увагу слід приділити різновидам відпусток, гарантіям, які забезпечують дане право та встановити порядок надання відпусток.

Перелік питань, які виносяться на обговорення:

1. Поняття та види робочого часу, їх характеристика.
2. Правова відмінність скороченого та неповного робочого часу.
3. Надурочні роботи, підстави та порядок залучення до них.
4. Загальні режими робочого часу. Їх характеристика.
5. Спеціальні режими робочого часу. Їх характеристика.
6. Загальна характеристика видів часу відпочинку: обідньої перерви, щоденного відпочинку, щотижневого відпочинку, вихідні, святкові та неробочі дні.
7. Право працівника на відпустку і гарантії його реалізації, їх види.
8. Щорічні відпустки: основна та додаткові. Підстави і порядок надання.
9. Додаткові відпустки, їх види та порядок надання.

Контрольні питання:

1. Вкажіть ознаки розмежування скороченого та неповного робочого часу.
2. Чи можна надурочні роботи вважати примусовою працею?
3. Які режими робочого часу можна віднести до загальних, а які до спеціальних?
4. Перелічіть види відпусток?
5. Які гарантії реалізації особою свого права на відпустку?

Практичне завдання:

1. Проаналізуйте судові рішення щодо:
Робочий час + неповний робочий час <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120397712>
робочий час + час відпочинку <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116025452>
стягнення середнього заробітку за понаднормову роботу <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97382960>
відпустки <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117075501>

Нормативно-правові акти:

Конституція України від 28.06.1996р.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

Кодекс Законів про Працю України від 10.12.1971р.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

Науково-практичний коментар до законодавства України про працю. В.Г. Ротань, І.В. Зуб. <https://legalexpert.in.ua/komkodeks/kzot.html>

Про відпустки: Закон України від 15.11.1996р.

<https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80>

Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 № 2136-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>

Про затвердження Переліку виробництв, цехів, професій і посад із шкідливими умовами праці, робота в яких дає право на скорочену тривалість робочого тижня : Постанова КМУ від 21.02.2001 № 163. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/163-2001-%D0%BF#Text>

Про затвердження Порядку застосування Переліку виробництв, цехів, професій і посад із шкідливими умовами праці, робота в яких дає право на скорочену тривалість робочого тижня : Наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 23.03.2001 №122. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0304-01#Text>

Про затвердження Методичних рекомендацій щодо встановлення гнучкого режиму робочого часу : Наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 04.10.2006 № 359 <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0359203-06#Text>

Положення про порядок і умови застосування (гнучкого) змінного графіка роботи для жінок, що мають дітей : Постанова Держкомпраці СРСР і ВЦРПС від 06.06.1984 N 170/10-101.

Списку сезонних робіт і сезонних галузей : Постанова КМУ від 28.03.1997 № 278. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/278-97-%D0%BF>

Рекомендації про порядок надання працівникам з ненормованим робочим днем щорічної додаткової відпустки за особливий характер праці : Наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 10.10.1997р. №7.
<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0007203-97#Text>

Положення про вахтовий метод організації робіт на підприємствах, в установах, і організаціях, що належать до сфери управління Державного агентства України з управління зоною відчуження : Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 24.07.2017 №275. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0994-17>

Про чергування на підприємствах і в установах : Лист Міністерства праці та соціальної політики України від від 02.04.2010 № 89/13/116-10.
<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0089203-10#Text>

Про розрахунок норми тривалості робочого часу на 2024 рік.
https://7eminar.ua/events/3452?gad_source=1&gclid=Cj0KCQjwsoe5BhDiARIsAOXVoUsBHtxdpHb1a3HmECikPA1-Uh6YXD1j9_b_CZ8QLKIOJ3K0Fp7KNowaAqVXEALw_wcB

Список виробництв, робіт, цехів, професій і посад, зайнятість працівників в яких дає право на щорічні додаткові відпустки за роботу із шкідливими і важкими умовами праці та за особливий характер праці : Постанова КМУ від 17.11.1997 № 1290.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1290-97-%D0%BF>

Умови, тривалість, порядку надання та оплати творчих відпусток : Постанова КМУ від 19.01.1998 № 45. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/45-98-%D0%BF>

Про роз'яснення деяких питань законодавства (щодо відпусток) : Лист Міністерство праці та соціальної політики України від 13.05.2010 р. N 140/13/116-10.
<http://lviv.medprof.org.ua/lviv/socialno-ekonomichnii-zakhist/vidpustki/list-rozjasnennja-no-1401311610-vid-13052010r/>

Про відпустку по догляду за дитиною : Лист Міністерства соціальної політики від 16.05.2012 р. N 158/13/133-12. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v158-739-12#Text>

Щодо виплати компенсації за невикористану відпустку // від 27.03.2013р. № 321/13/84-13. https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v321_739-13#Text

Щодо грошової компенсації працівникам за невикористані дні щорічної та додаткової відпусток : Лист Міністерства праці та соціальної політики України від 24.06. 2011р. №208/13/116-11 <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0208739-11>

Додаткові посилання до теми: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/111440/page5/sps>

Література:

Авескулов В.Д. Правове регулювання ненормованого робочого часу. *Форум права*. 2016. № 14. С.5-10. file:///C:/Users/Admin/Downloads/FP_index.htm_2016_4_3.pdf

Гарашенко Л. Регулювання відпусток в конвенціях МОП танормативних актах країн Європи. *Право України*. 1999. №10. С.90-94.

Гафич О.І. Сутність та ознаки гнучкого режиму робочого часу. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2023. Випуск 3. С. 44-49.
<http://www.nvppp.in.ua/vip/2023/3/7.pdf>

Дмитрієва К.І. Правове регулювання часу відпочинку за законодавством країн із розвиненою економікою. *Часопис Київського університету права*. 2013. №1. С.195-199.
file:///C:/Users/Admin/Downloads/Chkup_2013_1_48.pdf

Дрозд О.Ю. Сутність і зміст дистанційної роботи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2022. Випуск 2. С. 47-54. <http://www.nvppp.in.ua/vip/2022/2/8.pdf>

Костюк В.Л., Яцкевич І.І. Принципи новітньої концепції правового регулювання робочого часу. *Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки*. 2019. Том 4. С.42-51.
<file:///C:/Users/Admin/Downloads/185629-412680-1-SM.pdf>

Левченко Н.І. Правове регулювання робочого часу: європейський досвід. *Журнал східноєвропейського права*. 2015. №14. С.141-146.
http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2015/04/levchenko_14.pdf

Малишевська З. Класифікація режиму робочого часу. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. №2. С.82-86.

Пилипенко А.А., Михалко Ю.Р., Жаров О.А. Правове регулювання робочого часу в Україні і за кордоном. *Молодий вчений. Юридичні науки*. листопад 2017. №11(51). С.979-983. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/11/237.pdf>

Попов С.В. Правове регулювання надання відпусток без збереження заробітної плати. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юрисприденція*. 2014. №10-1. Том.2. С.7-9. http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc10-1/part_2/4.pdf

Проценко О. Нормативи і тривалість робочого часу. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. №2. С.82-86.

Сільченко С., Сербіна Д. Дистанційна праця: сучасний стан і перспективи розвитку правового регулювання. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. №1. Ст. 93-99. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/18808/1/Silchenko_93-99.pdf

Таможанський О.В. Особливості правового регулювання дистанційної роботи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2021. № 3. С. 59-63. <http://www.nvppp.in.ua/vip/2021/3/14.pdf>

Юзько Т.М. Робочий час і час відпочинку як невід'ємна категорія права людини на життя. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. № 6. С. 102-104. http://lsei.org.ua/6_2015/29.pdf

Поняття ґручкового режиму робочого часу, особливості застосування. Методичний матеріал ВША. Від 19.01. 2024р. <https://www.hsa.org.ua/blog/poniattia-gnuckogo-rezimu-robocogo-casu-osoblivosti-zastosuvannia>

Темаб Проблеми правового регулювання оплати праці та її нормування. Гарантії та компенсації

Поняття оплати праці характеризують різні сторони одного і того ж суспільного явища. Для роботодавця оплата праці є платою за робочу силу і складає одну із основних статей витрат у собівартості товарів та послуг, що надаються. Для працівника – це основна частина його особистого доходу, засіб відтворення робочої сили і поліпшення рівня благополуччя самого працівника та його сім'ї.

Таким чином, вивчаючи дану тему, слід розкрити співвідношення понять оплата праці та заробітна плата, виділяючи ознаки останньої. Разом з тим, слід розглянути державний і договірний методи регулювання заробітної плати.

На основі статті 2 Закону України «Про оплату праці» слід розглянути структуру заробітної плати та її системи. Слід дослідити і розмежувати такі поняття як надбавки і доплати до заробітної плати.

Також слід приділити увагу формам і системам оплати праці та розмежувати складові елементи основної і додаткової оплати праці.

Окрему увагу слід приділити порядку виплати заробітної плати та порядку і розмірам відрахувань із заробітної плати; визначити правове регулювання індексації заробітної плати.

Перелік питань, які виносяться на обговорення:

1. Поняття та правові методи регулювання оплати праці.
2. Поняття та структура заробітної плати.
3. Система заробітної плати та її види.
4. Надбавки і доплати до заробітної плати.
5. Основна і додаткова оплата праці.
6. Форми і системи оплати праці.
7. Обмеження утримань із заробітної плати.
8. Порядок виплати заробітної плати. Індикація заробітної плати.

Контрольні питання:

1. В чому полягає відмінність заробітної плати від винагороди за цивільно-правовими договорами?
2. Назвіть елементи тарифної системи ?
3. Як утримуються обмеження із заробітної плати?
4. Який порядок здійснення індексації заробітної плати?
5. Яка різниця між доплатами і надбавками до заробітної плати?

Література:

- Бурнягіна Ю. М. Поняття і юридична природа локального правового регулювання оплати праці. *Право та інновації*. 2018. № 2. С. 66–74. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/15602/1/Burnyagina_66-74.pdf
- Валецька О. Аналіз структури особливостей заробітної плати в трудовому праві. *Підприємництво, господарство і право*. 2007. № 6. С. 107-110.
- Гаєвая О.В. Окремі питання регулювання оплати праці за кордоном та в Україні. *Problems of Legality*. Summer. 2016. Адміністративне право. Фінансове право. Трудове право. С.103-111. <http://oaji.net/articles/2016/3229-1477295733.pdf>
- Гетьманцева Г. Співвідношення централізованого і локального методів правового регулювання оплати праці. *Право України*. 1997. №12. С.66-68.
- Копайгора І. Правове регулювання заробітної плати у соціалістичних кодексах про працю в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2004. № 5. С. 18-20.
- Лаптії І. Оплата праці і заробітна плата: щодо питання термінології. *Право України*. 2005 № 7. С.81-84.
- Лаптії І. Оплата праці як соціально-економічна та правова категорія. *Право України*. 2005 № 1. С.106-109.
- Процевський О. Окремі питання захисту права на заробітну плату в судовому порядку. *Право України*. 2008 № 2. С.64-69.
- Сімутіна Я.В. Проблеми правового регулювання оплати праці з відхиленням від нормальних умов праці. *Юридична Україна*. 2005. №10. С. 44-50.

Нормативно-правові акти:

- Конституція України від 28.06.1996р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
- Кодекс Законів про Працю України від 10.12.1971р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
- Науково-практичний коментар до законодавства України про працю. В.Г. Ротань, І.В. Зуб. <https://legalexpert.in.ua/komkodeks/kzot.html>
- Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995року. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>
- Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України від 05.10.2000 № 2017-III. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>
- Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 № 1404-8. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>
- Про внесення змін до Закону Української РСР "Про індексацію грошових доходів населення": Закон України від 25.04.1997 № 234/97-ВР. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/234/97-%D0%B2%D1%80>
- Про затвердження Порядку проведення індексації грошових доходів населення : Постанова КМУ від 17 липня 2003 р. № 1078. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1078-2003-%D0%BF>
- Щодо строків виплати заробітної плати: Лист Міністерства праці та соціальної політики України від 09.12.2010 р. N 912/13/155-10.

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0912203-10>

Про перелік товарів, не дозволених для виплати заробітної плати натурою : Постанова Кабінету Міністрів України від 3 квітня 1993 р. N 244. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-93-%D0%BF>

Порядок обчислення середньої заробітної плати: Затверджений Постановою КМУ від 8 лютого 1995 р. №100. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/100-95-%D0%BF>

Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон: Наказ Міністерства фінансів України від 13.03.98 N 59. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98#Text>

Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери : Постанова КМУ від 30.08.2002 № 1298. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1298-2002-%D0%BF#Text>

Про гарантії і компенсації для працівників, які направляються для підвищення кваліфікації, підготовки, перепідготовки, навчання інших професій з відривом від виробництва : Постанова КМУ від 28.06.1997 № 695. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-97-%D0%BF>

Класифікатор професій ДК 003:2010 : Держспоживстандарт України Наказ від 28.07.2010р. № 327. https://hrliga.com/docs/327_KP.htm

Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників : Наказ Міністерства праці та соціальної політики Укаїни від 29.12.2004 N 336. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0336203-04#Text>

Про практику застосування судами законодавства про оплату праці : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.12.1999р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-99>

Про підвищення оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери // Постанова Кабінету Міністрів України від 27 березня 2013 р. № 197. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/197-2013-%D0%BF>

Тема7 Проблеми правового забезпечення трудової дисципліни

Закріплений у правових нормах порядок поведінки учасників трудового процесу визначає поняття трудової дисципліни як правового інституту. Трудова дисципліна – багатоаспектне явище, а тому в галузевій літературі її розглядають як принцип галузі права; інститут трудового права; фактичну поведінку учасників правовідносин.

Рівень дотримання суб'єктами трудових правовідносин нормативно-правових актів, обов'язків, передбачених трудовим договором, визначають поняття трудової дисципліни як фактичної поведінки учасників трудових відносин. За їх недотримання для працівника наступає дисциплінарна відповідальність.

Таким чином, вивчаючи дану тему, слід зосередити свою увагу на сучасних методах забезпечення дисципліни праці, порядку регулювання внутрішнього трудового розпорядку на підприємствах, установах, організаціях незалежно від форми власності. Одночасно слід розглянути види, підстави та порядок застосування заохочень, як методу коригування поведінки працівника.

За невиконання чи неналежне виконання покладених зобов'язань на працівника, згідно КЗпП України, його можна притягнути до дисциплінарної відповідальності. Таким чином, доцільно дослідити підстави, умови та порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності, а також підстави її дострокового зняття. Розмежувати суб'єктів загальної і спеціальної дисциплінарної відповідальності.

Досліджуючи питання поняття дисциплінарного проступку, як підстави притягнення до дисциплінарної відповідальності, необхідно склад дисциплінарного правопорушення відмежувати від інших правопорушень, які передбачені у цивільному,

кримінальному, адміністративному праві.

Перелік питань, які виносяться на обговорення:

1. Поняття, значення та правове регулювання дисципліни праці.
2. Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку. Методи забезпечення дисципліни праці у сучасних умовах.
3. Поняття, підстави, види заохочень і порядок їх застосування.
4. Поняття дисциплінарного проступку. Відмежування від інших правопорушень.
5. Дисциплінарна відповідальність працівників та її види.
6. Підстави і умови дисциплінарної відповідальності.
7. Порядок накладання дисциплінарних стягнень.
8. Додаткові заходи впливу на порушників трудової дисципліни.
9. Спеціальна дисциплінарна відповідальність.

Контрольні питання:

1. Які в сучасних умовах доцільно виділити методи забезпечення трудової дисципліни?
2. Що є правовою підставою юридичної відповідальності за трудовим правом? Який склад трудового правопорушення?
3. Розмежуйте поняття «трудова дисципліна», «дисципліна праці»?
4. Проаналізуйте, чи всі працівники, щодо яких діють статuti та положення про дисципліну, насправді є суб'єктами спеціальної дисциплінарної відповідальності?
5. Який порядок накладення дисциплінарного стягнення? Чи відрізняється порядок притягнення до загальної і спеціальної дисциплінарної відповідальності?

Література:

- Бородін І. Дисциплінарна відповідальність та дисциплінарне провадження. *Право України*. 2006 № 12. С.93-97.
- Гулько Б. Про практику застосування Верховним Судом інституту малозначних справ на стадії касаційного перегляду. *Право України*. 2018. №10. С.102-113.
- Дей М. Основні питання стимулювання трудової активності в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2004. № 6. С. 105-108.
- Дубовий Т.С. Дисципліна праці як складовий елемент відповідальності сторін трудового договору. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2021. № 6. С. 43-52. <http://www.nvppp.in.ua/vip/2021/6/8.pdf>
- Капліна Г. Заохочувальні засоби правового регулювання оплати працівників в умовах ринкових перетворень. *Юридична Україна*. 2008. №7. С. 80-85.
- Кожушко С.І. Трудова дисципліна у системі елементів трудових правовідносин. *Право України*. 2005 № 9. С.89-91.
- Новосельська І. Питання визначення трудової відповідальності як виду юридичної відповідальності. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 11. С.50-55.
- Маляренко А. В. До питання упередженості як підстави дисциплінарної відповідальності суддів. *Право України*. 2012 № 1-2 С.414-420.
- Машков К. Підстави застосування до працівників заохочень за трудові досягнення. *Право України*. 2007 № 11. С.35-40.
- Мельник В.В. Поняття принципів відшкодування шкоди в трудовому праві України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2021. № 6. Том 2. С.48-52. http://www.nvppp.in.ua/vip/2021/6/part_2/8.pdf
- Панасюк О. Про «внутрішній трудовий розпорядок» як категорію трудового права. *Право України*. 2005 № 4. С.100-104.

Промський Є. Дисциплінарна відповідальність працівника за проектом трудового кодексу України. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. №12. С. 126-131.

<http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/12/28.pdf>

Теліженко О.С. До характеристики принципів застосування стягнень за порушення трудової дисципліни. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2023. № 6. С. 63-68 .
<http://www.nvppp.in.ua/vip/2023/6/12.pdf>

Швець Н., Промський Є. Дисциплінарна відповідальність працівника за проектом Трудового кодексу України. *Підприємство, господарство і право*. 2017. № 12. С. 126–131.
https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/15605/1/Promskiy_Shvets_126-131.pdf

Хотинська О. Дисциплінарна відповідальність та незалежність судді: у пошуках балансу. *Право України*. 2018. №3. С. 110-122.
https://pravoua.com.ua/ua/store/pravoukr/pravo_2018_3/pravo_2018_3_s7/

Угрюмова Г. Дисципліна праці: розвиток та удосконалення інституту. *Право України*. 2006 № 1. С.40-44.

Нормативно-правові акти:

Конституція України від 28.06.1996р.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

Кодекс Законів про Працю України від 10.12.1971р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

Науково-практичний коментар до законодавства України про працю. В.Г. Ротань, І.В. Зуб. <https://legalexpert.in.ua/komkodeks/kzot.html>

Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984 № 8073-X¹. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

Типові правила внутрішнього трудового розпорядку для робітників і службовців підприємств, установ, організацій : Постанова Держкомпраці СРСР і ВЦРПС від 20.07.1984р. №213. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0213400-84>

Типові правила внутрішнього службового розпорядку : Наказ Національне агенство України з питань державної служби від 03.03.2016 № 50
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0457-16#Text>

Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України : Закон України від 22.02.2006 № 3460-IV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-15>

Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1999 № 551-XIV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/551-14>

Тема8: Проблеми правового регулювання матеріальної відповідальності сторін трудового договору

Матеріальна відповідальність як один із видів юридичної відповідальності становить собою обов'язок однієї сторони трудового договору – працівника чи роботодавця відшкодувати іншій стороні шкоду, заподіяну внаслідок винного, протиправного невиконання або неналежного виконання трудових обов'язків у встановленому законом розмірі й порядку. Матеріальна відповідальність у трудовому праві має двосторонній характер.

Досліджуючи поняття матеріальної відповідальності, слід визначити особливості та види матеріальної відповідальності сторін трудового правовідношення. Встановити умови і підстави матеріальної відповідальності працівника і роботодавця.

Розглядаючи матеріальну відповідальність, як інститут трудового права та вид юридичної відповідальності, слід відмежувати склад правопорушення матеріальної

відповідальності від дисциплінарної відповідальності та майнової (цивільно-правової) відповідальності.

Окремої уваги потребує питання матеріальне відшкодування моральної шкоди працівнику: суб'єкти, підстави порядок відшкодування шкоди.

Перелік питань, які виносяться на обговорення:

1. Поняття та значення матеріальної відповідальності сторін трудового договору.
2. Суб'єкти матеріальної відповідальності та особливості їх відповідальності.
3. Види матеріальної відповідальності працівників.
4. Підстави та умови матеріальної відповідальності працівників.
5. Обмежена матеріальна відповідальність.
6. Повна матеріальна відповідальність.
7. Колективна, кратна (підвищена) матеріальна відповідальність.
8. Визначення розміру та порядок покриття завданої шкоди.
9. Підстави, умови і види матеріальної відповідальності роботодавця за шкоду завдану працівнику.
10. Матеріальна відповідальність керівника підприємства, установи, організації.
11. Підстави та умови матеріального відшкодування моральної шкоди.

Контрольні питання:

1. Яка різниця між дисциплінарною і матеріальною відповідальністю та матеріальною відповідальністю і цивільно-правовою майновою відповідальністю?
2. Які підстави та порядок відшкодування моральної шкоди у трудовому та цивільному праві? Проведіть порівняльну характеристику.
3. Які обставини виключають матеріальну відповідальність?
4. Яких працівників і за яких умов можна притягати до підвищеної (кратної) матеріальної відповідальності?
5. Чи однаковий порядок відшкодування матеріальної шкоди у працівника і роботодавця?

Практичне завдання:

1. Проаналізуйте судові рішення щодо:
Матеріальна шкода підприємству - <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116449385>
Моральна шкода <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124227055>
Форми моральної школи у ТПУ - <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88637957>
Основні та похідні вимоги відшкодування шкоди - <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108884294>
Звільнення, поновлення, відшкодування шкоди - <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120088764>
Припинення трудових відносин з керівником <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117742158>
Поновлення на роботі - <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120395369>
Призупинення правовідносин через війну - <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119493697>

Література:

Костюченко. О.Є. Правове регулювання матеріальної відповідальності роботодавця: сучасний стан та перспективи розвитку. *Права та інновації*. 2016. №1(13). С. 81-88.

<https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2016/05/Kostyuchenko13.pdf>

Кравцов Д. М. Матеріальна відповідальність працівників на підставі трудового договору (контракту). *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 4. С. 123–126. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12298/1/Kravtsov_123-126.pdf

Лук'янчиков, О. М. Правове регулювання матеріальної відповідальності роботодавця : Монографія. Харків.: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2019. 254 с

<http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/3593/1/%D0%9B%D1%83%D0%BA%27%D1%8F%D0%BD%D1%87%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%B2%20%D0%9E.%20%D0%9C.%20%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D0%B5%20%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%83%D0%BB%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D0%B2%D1%86%D1%8F.pdf>

Мельник В.В. Поняття принципів відшкодування шкоди в трудовому праві України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2021. № 6. Том 2. С.48-52. http://www.nvppp.in.ua/vip/2021/6/part_2/8.pdf

Мотрич А.І. Проблеми правового регулювання повної матеріальної відповідальності працівників. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. Випуск 1-1. С.174-177. http://www.nvppp.in.ua/vip/2016/1/tom_1/38.pdf

Парасюк М.В., Грабар Н.М. Порівняльно-правовий аналіз майнової відповідальності у цивільному праві та матеріальної відповідальності у трудовому праві. *Право і суспільство*. 2018. №2. С.82-87. http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2018/2_2018/part_1/16.pdf

Сільченко С. О. Підстави матеріальної відповідальності працівників: що необхідно знати. *Аудитор України*. 2016. № 6. С. 64–67. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12309/1/Silchenko_64-67.pdf

Трофимовська Ю.В. Теоретичні проблеми відмінності матеріальної відповідальності за трудовим правом від майнової відповідальності за цивільним правом України. *Форум права*. 2015. №1. С. 323-328. <https://core.ac.uk/download/pdf/187222973.pdf>

Цесарський Ф. А. Особливості трудового договору із матеріально відповідальними особами. *Право та інновації*. 2017. № 2. С. 81–85. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/14269/1/Tsesarsky_81-85.pdf

Хуторян Н. Вдосконалення правового регулювання матеріальної відповідальності працівника перед наймачем. *Право України*. 1993. №5-6. С.29-32.

Хуторян Н.М. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору. Удосконалення трудового законодавства в умовах ринку: Монографія. Відпов. ред. Н.М. Хуторян. Київ: Ін Юре, 1999. 264с.

Хуторян Н.М. Теоретичні проблеми матеріальної відповідальності сторін трудових правовідносин. Київ: Інст. Держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2002. 264с.

Чернадчук В. Право на відшкодування моральної шкоди: деякі аспекти. *Право України*. 2000. №3. С.106-109.

Щербина В. Підстави притягнення роботодавця до матеріальної відповідальності. *Підприємництво, господарство і право*. 2007. № 4. С. 53-56.

Нормативно-правові акти:

Конституція України від 28.06.1996р.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

Кодекс Законів про Працю України від 10.12.1971р.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

Науково-практичний коментар до законодавства України про працю. В.Г. Ротань, І.В. Зуб. <https://legalexpert.in.ua/komkodeks/kzot.html>

Про визначення розміру збитків, завданих підприємству, установі, організації розкраданням, знищенням (псуванням), недостачею або втратою дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та валютних цінностей : Закон України від 06.06.1995 № 217/95-ВР. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/217/95-%D0%B2%D1%80>

Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23.09.1999р. №1105-14. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>

Про затвердження Порядку визначення класу професійного ризику виробництва за

видами економічної діяльності : Постанова КМУ від 8 лютого 2012 р. № 237.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/237-2012-%D0%BF>

Про затвердження Порядку визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей : Постанова КМУ від 22.01.1996 № 116.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116-96-%D0%BF>

Типовий договір про колективну (бригадну) матеріальну відповідальність : Наказ Мінпраці від 12.05.96 р. № 43. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0287-96>

Переліку робіт, при виконанні яких може запроваджуватися колективна (бригадна) матеріальна відповідальність, умови її застосування і Типового договору про колективну (бригадну) матеріальну відповідальність : Наказ Міністерства праці України від 12.05.96 N 43. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0286-96>

Про судову практику в справах про відшкодування шкоди, заподіяної підприємствам, установам, організаціям їх працівниками : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 29.12.1992р. №14. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014700-92>

Про практику розгляду судами трудових спорів : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 6.11.1992р. №9. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-92>

Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 31.03.1995р. №4. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-95>

Про узагальнення практики застосування судами законодавства, що регулює матеріальну відповідальність працівників за шкоду заподіяну роботодавцю : Постанова Пленуму Вишого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 11.12.2015р. №12. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012740-15#Text>

Тема9 Проблеми правового регулювання трудових спорів

У процесі трудової діяльності між суб'єктами трудових відносин існують розбіжності, які можуть перерости у спори. Вони виникають як на стадії появи трудових правовідносин, так і в процесі їх існування, та найчастіше – при припиненні трудового договору.

У науковій літературі трудові спори розглядаються як розбіжності між працівником та роботодавцем.

Таким чином, розглядаючи дану тему, увагу необхідно зосередити на понятті та класифікації трудових спорів, причинах їх виникнення. Окремо вивчити порядок розгляду індивідуальних і колективних трудових спорів.

Перелік питань, які виносяться на обговорення:

1. Поняття, класифікація трудових спорів та причини їх виникнення.
2. Розгляд трудових спорів у комісіях з трудових спорів (КТС)
3. Розгляд трудових спорів у місцевих судах.
4. Поновлення на роботі та оплата за вимушений прогул.
5. Порядок вирішення колективних трудових спорів.
6. Правове регулювання проведення страйків.

Контрольні питання:

1. Чи може роботодавець за вирішенням трудового спору звертатись до КТС?
2. З якого моменту виникають індивідуальні та колективні трудові спори?
3. Які трудові спори підвідомчі суду?
4. Чи можуть до складу примирних комісій включатись представники третіх сторін?
5. Чи може головою трудового арбітражу бути особа, яка не працює на підприємстві де виник спір?

Практичне завдання:

1. Проаналізуйте судові рішення:

Підстави розірвання - <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88712333>

Судовий захист - <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108378435>

Охорона права на працю - <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108794144>

Література:

Бонтлаб В.В. Нормативно-правове забезпечення вирішення трудових спорів у ЄС. *Право і суспільство*. 2019. №4 Ст. 113-120. http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2019/4_2019/18.pdf

Бурак В.Я. Адміністративний захист трудових прав та законних інтересів працівників. *Університетські наукові записки*. 2016. №59. Ст. 189-198. <http://old.univer.km.ua/visnyk/1571.pdf>

Ваганова І.М. Поняття форми захисту та різновиди заходів захисту трудових прав працівників. *Форум права*. 2009. №3. Ст. 94-99. http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1184/Poniattia%20formy%20zakhystu%20Vahanova%20_2009.pdf?sequence=1

Васіна Н.В. Самозахист у трудовому праві: поняття, ознаки, способи та межі самозахисту. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. №9. Ст. 142-145. http://www.lsej.org.ua/9_2020/35.pdf

Гаврилюк Р. Правова природа медіації як вислід буттєвих властивостей людини. *Право України*. 2018. №3. С. 128-143.

Гаращенко Л.П., Гаврилевська О.О. Способи міжнародно-правового захисту трудових прав працівників. *Юридичний вісник*. 2015. №4(37). Ст. 94-98. <file:///C:/Users/kohan/Downloads/12675.pdf>

Гулько Б. Про практику застосування Верховним Судом інституту малозначних справ на стадії касаційного перегляду. *Право України*. 2018. №10. С.102-113.

Дараганова Н.В. Класифікація трудових спорів як необхідна умова визначення порядку та механізму їх вирішення. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. №8. С. 41-47.

Давиденко Г.І. Розгляд судами спорів, пов'язаних з укладенням, зміною і припиненням трудового договору. *Вісник Верховного Суду України*. 1997. №3. С.35-36.

Золотухіна Л.О. Щодо форм захисту інтересів сторін трудових правовідносин. *Право і суспільство*. 2015. № 5-2 частина 3. Ст. 108-112. http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2015/5_2_2015/part_3/20.pdf

Іншин М.І. Захист трудових прав працівників в сучасних умовах. *Сучасні виклики українського права у контексті європейської інтеграції*. 2016. Бюлетень №1 квітень. Ст. 71-73. <http://zdr.knu.ua/images/libraryfiles/19.pdf>

Константінова Н. Заходи захисту трудових прав працівників і роботодавців. *Підприємництво, господарство і право*. 2005. № 12. С. 62-64.

Коссак С. Особливості участі третіх осіб у трудових справах. *Право України*. 1997. №11. С.56-58.

Кохан Н.В. Поняття та сутність оскарження у трудовому праві. *Юридична Україна*. 2007. №9. С. 58-62.

Лазор В. Поняття трудових спорів, конфліктів та їх позовний і непозовний характер. *Право України*. 2002 № 7. С.90-95.

Лазор В. Судове вирішення індивідуальних трудових спорів: шляхи вдосконалення. *Право України*. 2003 № 7. С.53-55.

Маркіна Т. Щодо способів захисту прав за законодавством України про працю. *Право України*. 2002 № 2. С.53-57.

Маркіна Т. Проблеми захисту трудових прав працівників. *Підприємництво, господарство і право*. 2007. № 9. С. 21-25.

Постригань Т.Л. Позовна давність за трудовим правом. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. №10. С. 55-60.

Постригань Т.Л. Способи захисту трудових прав громадян у суді. *Юридична Україна*. 2011. №11. С. 38-42.

Радіонова-Водяницька В. О. Національна служба посередництва і примирення та її роль у вирішенні колективних трудових спорів. *Право та інновації*. 2017. № 2. С. 105–110. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/14273/1/Radionova-Vodyanytska_105-110.pdf

Сільченко С. Особливості розгляду трудових спорів з урахуванням змінених процесуальних норм. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. №12. Ст.148-152. <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/12/28.pdf>

Середа О. Г. Медіація (посередництво) як альтернативний спосіб вирішення трудового спору. *Право та інновації*. 2017. № 2. С. 38–45. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/14265/1/Sereda_38-45.pdf

Сокол М. Незаконний страйк: порівняльна характеристика Українського та Європейського законодавства. *Підприємництво, господарство і право*. 2008. № 3. С. 124-127.

Стадник М. Правове регулювання розв'язання страйків. *Право України*. 1992. №7. С.30-32.

Стасів О. Право на страйк як гарантія захисту трудових та соціальних інтересів найманих працівників. *Юридична Україна*. 2010. №8. С. 73-78.

Чанишева Г., Фадеєнко А. Розгляд судами справ у спорах, що виникають з трудових правовідносин (окремі питання). *Право України*. 1998. №8. С.58-63.

Швець Н. Відмінності страйків від інших актів протесту. *Право України*. 2007 № 8. С.57-61.

Швець Н.М.. Поняття та форми трудових конфліктів. *Підприємництво, господарство і право*. 2006. № 6. С. 40-43.

Швець Н. М. Роль профспілкової організації в реалізації працівниками на страйк. Проблеми законності : зб. наук. пр. Харків, 2019. Вип. 145. С. 129–139. <https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/16679/1/Shvets-129-139.pdf>

Швець Н. М. Право на страйк: особливості застосування та обмеження. *Право та інновації*. 2017. № 2. С. 30–37. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/14275/1/Shvets_30-37.pdf

Хотинська О. Дисциплінарна відповідальність та незалежність судді: у пошуках балансу. *Право України*. 2018. №3. С. 110-122. https://pravoua.com.ua/ua/store/pravoukr/pravo_2018_3/pravo_2018_3_s7/

Нормативно-правові акти:

Конституція України від 28.06.1996р.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

Кодекс Законів про Працю України від 10.12.1971р.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

Науково-практичний коментар до законодавства України про працю. В.Г. Ротань, І.В. Зуб. <https://legalexpert.in.ua/komkodeks/kzot.html>

Цивільно-процесуальний кодекс України від 18.03.2004 року.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>

Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) : Закон України від 3.03.1998 року. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-%D0%B2%D1%80>

Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР. <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>

Про посилення судового захисту прав та свобод людини і громадянина : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.05.1997р. №7. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-97>

Про утворення Національної служби посередництва і примирення : Указ Президента України від 17.11.1998 № 1258/98. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1258/98>

Положення про примирну комісію: Наказ Національної служби посередництва і примирення від 18.11.2008 N 130. <https://ips.ligazakon.net/document/MUS9403>

Положення про трудовий арбутраж : Наказ Національної служби посередництва і примирення від 18 листопада 2008 року N 135.
http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS9569.html

Положення про посередника: Наказ Національної служби посередництва і примирення від 18 листопада 2008 року N 133. <https://ips.ligazakon.net/document/MUS9521>

Про практику застосування Конституції України при здійсненні правосуддя : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 1 листопада 1996р. №9.
<https://ips.ligazakon.net/document/view/VS96005>

Про судову практику в справах про відшкодування шкоди, заподіяної підприємствам, установам, організаціям їх працівниками : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 29.12.1992р. №14. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014700-92>

Про практику розгляду судами трудових спорів : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 6.11.1992р. №9. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-92>

Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 31.03.1995р. №4.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-95>

Про практику застосування судами законодавства про оплату праці : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.12.1999р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-99>